

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarske stvari.

Naše mlekarstvo.

Če tudi niso pri nas na Dolenjskem razmere za mlekarstvo in rejo molznih krav tako ugodne, kakor so n. pr. na Gorenjskem ali Notranjskem, vendar bi nam ta gospodarska vejica lahko prinašala veliko lepše dohodke kakor jih prinaša sedaj. Dejstvo je, da je mlekarstvo po naših krajih še močno zanemarjeno, in da se celo po tistih krajih, ki so po svoji legi poklicani, da se pečajo z mlekarstvom, ne obrača na to panogo tisto skrb in tisto važnost, ki ji v današnjih razmerah pripada. Zunaj po deželi, kjer ni še nobene posebne prilike in ugodnosti za prodajo mleka in mlečnih izdelkov, tam je mlekarstvo na uprav prvotni stopinji. Po teh krajih je reja krav tako zaostala, da ne more bolj. Vsak išče kaj več dohodka le v prireji juncev in reji volov, dočim se reja krav popolnoma zanemarija. To ni prav! Na ta način ne pridemo z našo živinorejo nikdar naprej! Kakor je treba hišo zidati pri temelju, tako je treba tudi živinorejo izboljšavati pri temelju. In ta temelj je reja dobrih krav. Po dobrih kravah se obrača vsa reja, in ko bi po drugih krajih na to ne gledali, bi tudi ne imeli tako dobre in lepe živine, kakor jo imajo sedaj. Z rejo dobrih krav se povzdigne tudi reja volov in mlekarstvo, na katero je dandanes veliko večjo pozornost obračati, kakor v prejšnjih časih. Skrbimo tedaj za rejo dobrih krav, saj pospešujemo s tem vso našo živinorejo. Ko bi se naši gospodarji in naše gospodinjice te svoje naloge malo bolj zavedali in ko bi se malo bolj zanimali za rejo krav, izvestno bi bili tudi dohodki naše reje malo boljši kakor so sedaj.

Zanemarjena pa ni samo na kmetih reja krav in z njo vred tudi mlekarstvo, ampak tudi v okolici večjih krajev. Tudi tam, kjer je prilika za prodajo mleka in mlečnih izdelkov ugodna, lahko opazujemo, da mlekarstvo ni tako razvito, kakor bi moralo biti, kar ni le na škodo kupujočega občinstva, ki ne dobi potrebne mleka in mlečnih izdelkov, ampak tudi in še bolj na škodo živinorejcev, ki ne dobe za svojo rejo tistih dohodkov, ki bi jih lahko imeli. Za izgled, da je res tako, si vzamemo prav lahko novomeško okolico. Novo-meška okolica je poklicana, da se peča z mlekarstvom, in da išče tudi v tej važni panogi svoje dohodke. Ali če pogledamo v Novo mesto, vidimo, da manjka v mestu česče mleka, še bolj pa dobrih mlečnih izdelkov, tako, da so tožbe zastran teh pomanjkljivosti na dnevnem redu.

Po zimi je v Novem mestu časih tako pomanjkanje mleka, da ga ne dobiš, če bi bila sila še tako nujna, tudi za drag denar ne. Pa tudi z mlečnimi izdelki, zlasti s presnim maslom, kojega poraba narašča od leta do leta, je mesto tako slabo preskrbljeno, da ne more biti bolj. Dokler so se meščanje malo bolj pečali z rejo krav, je človek dobil saj v sili kako latvico mleka, ali sedaj se čisto dogaja, da ga ne dobiš za noben denar. In vendar bi moralo biti mesto ob količkah urejenih razmerah dobro preskrbljeno ne le z zadostnim in dobrim mlekom, ampak tudi s potrebnim presnim maslom! Po leti ob zeleni krmi se dobi sicer več mleka in tudi raznih mlečnih izdelkov, a ti mlečni izdelki ne ustrezajo zahtevam današnjega časa. Surovo maslo, ki se prinaša na trg, nima tiste slasti, ki se dandanes zahteva. Zato se pa tudi s težko prodaja, dočim bi se fino presno maslo lahko prodalo in dobro plačalo. In take razmere se nahajajo tudi po drugih dolenjskih mestih. Zato je pa čas, da se te razmere izboljšajo, in da se tudi pri nas kaj ukrene za izboljšanje mlekarstva.

Kaj važno, za dolenjsko vinogradstvo še ne rešeno vprašanje.

(Dalje in konec.)

V slučaju, da naš priprosti kmečki vinogradnik ne sega po brezplačno ponujanih mu zelenih cepičih zlahtnih sort grozdja tako, kakor bi bilo pričakovati, se da opravičiti, ako že ne popolnoma, pa vsaj deloma s sledečim dejstvom. V prejšnjem starem dolenjskem vinogradništvu veljalo je pač v obče geslo: „le dosti pridelati“. In tega gesla drži se naš priprosti dolenjski vinogradnik tudi v sedanjem novem vinogradništvu. Neovrgljiva resnica pa je, da pripada pretežna množina novih sort grozdja, katere se Dolenjcem dandanašnji priporočajo in ponujajo, takozvanim gosposkim sortam. Gosposke sorte imenujemo pa tiste, katere dajejo sicer prav dobro, dá, znabiti še celo prav fino vino, toda — le v bolj skromni množini. In to ravno našim priprostim vinogradnikom ne ugaja.

Ako si ogledamo nove sorte grozdja, katere se dolenjskim vinogradnikom priporočajo in ponujajo, se lahko prepričamo, da so zlo vse prištevati gosposkim. Za bela vina se priporoča: italijanski rizling, beli in rudeči španjol, beli burgundec, silvanec, ortliber, rudeči traminec, sivi rulandec. Za črna vina pa se priporoča: portugalka, modra frankinja, črni burgundec. Ako presojamo te sorte po njim lastni rodovitosti, ste italijanski rizling ter španjol med belimi res sorti, kateri obilo rodite. Kar se tiče dobrote njih vina, je pa resnica, da daje italijanski rizling, dasi nekoliko pozno dozori, vendar zelo povsod v dobri legi, prav dobro vino, v manj dobri, ali še celo slabi, pa le bolj nizko kislo vino. Španjol, bodisi beli ali rudeči, rodi še obilnejši nego italijanski rizling, dozori tudi prav gotovo vsako leto, še celo v slabjši legi. Da, španjol ima še celo te dve, za Dolenjsko pač neprecenljivi lastnosti.

da je proti zimski pozebi nepričakovano trden, in da mu tudi grozdje zlepa ne gnije, ako tudi ob času trgatve nagaja dež, kar se ravno na Dolenjskem kaj rado pripeti. Toda vino španjola je pa vedno le bolj šibko, na alkoholu revno. Španjol je pač v prvi vrsti izborna namizna sorta, sorta za zobjanje, in v drugi ali pa šele tretji vinski. To je že davno dognana istina. Beli burgundec, silvanec, ortliber, rudeči traminec, sivi rulandec, to so pa že odločne gosposke sorte, katere bolj skromno rodijo, a vino dajejo pač jako dobro in fino. Skromno pa ne rodijo znabiti v tem smislu, da bi one malo grozdja nastavile, tega ne, nasprotno, one so čestokrat z grozdem kar obložene, ali grozdje je majhno, grozdki so na trtah namesto zastaynih grozdov in še grozdki so navadno prav debelih hlastin, debelih lupinic in pelkov. Vsled teh lastnostij jih tudi ne moremo tako zvanim moščevitim, ali mošta bogatim sortam prištevati. Na prostoru, na katerem bi bilo mogoče pridelati iz naših starih dolenjskih sort, recimo 10 hektolitrov, pridelala se iz naštetih znabiti komaj polovica, ali le kaj malega več. In naj se proda poslednje vino recimo za polovico, dá, tudi za dve tretjini dražje, še ne odvrže dobrota toliko, kolikor na množini odpade. Da je temu res tako, dokazuje najjednostavnejši račun. Recimo, da se proda 10 hektolitrov navadnega vina po 36 K, vrže to 360 K. Iz gosposkih sort pridelano naj se pa proda za polovico dražje, toraj po 54 K, vrže to šele pri 5 hektih 270 K, in prodano za dve tretjini dražje, toraj po 60 K vrže pa šele 300 K. Iz vsega tega sledi in je razvidno, da se res pridelovanje belega vina iz samih takih finih sort le slabo izplača in da kaže te, takorekoč le bolj za zabelo našim navadnim starim sortam, katere so se v nove vinograde zaplodile, izkoriščati. Za prihodnost je pa gotovo jako želeli, da se priporočajo in širijo bele oziroma rudeče sorte, katere bodo pri nas na Dolenjskem, ne le prav dobro, ampak prav dobrega vina tudi dosti rodile. Katere sorte da bi bile take, to je pa ravno za Dolenjsko vinogradništvo gotovo kaj važno, pa še nerešeno vprašanje, katero bi se moralo prejko prejšiti. In rešiti bi se moralo to vprašanje tudi z ozirom na to, da bi bile v poštev vzete tudi druge dobre lastnosti sort, lastnosti, kakor trdnost proti zimski pozebi, trdnost proti gnjenju, oprhljivost (fratljevost). Zdaj se pa gre zato, kako in kdo naj se rešitve tega vprašanja loti? Na vsak način bi bilo edino pravo sredstvo poskušanja z raznimi, v različnih, posebnih severnih vinorodnih deželah se nahajajočimi zgodnimi, ter v kvalitetnem kakor tudi v kvantitetnem obziru ugajajočimi sortami. Te zasadile naj bi se v posebnem poskuševalnem vinogradu v toliki meri, da bi se izplačalo iz vsake posebej vino napraviti. Tak vinograd napravila naj bi pa ali dežela, ali pa država, ali pa tudi obe dve skupaj, kakor ste nam obe dve skupaj do tega pripomogli, da se je novo vinogradstvo na Dolenjskem tako nepričakovano hitro udomačilo ter razširilo.

V takem poskuševalnem vinogradu opazovalo naj bi se pa zasajene sorte na vse strani, in tiste, katere bi se izkazale po preteku več, recimo desetih let vsestransko priporočljive, pomnoževati naj bi se začelo v kolikor mogoče veliki meri. Tako, po tej poti dospeli bi gotovo Dolenjci do sort, katere bi zdajšne stare dolenjske sorte, kadar se bodo v novih vinogradih izrodile in jih bode treba z drugimi nadomestiti, z najboljšim vspehom nadomestile. Kaj pa s črnimi sortami grozdja? No, s temi naj bi se pa poskušnje niti ne vršile, saj je dognano, da portugalka in frankinja prav dobro rodite in dajete prav dobro vino, burgundec črni pa je zopet gosposka sorta. Obžalovati je pa pri portugalki osobito pa še pri frankinji to, da prva kaj rada po zimi in zaradi zgodnje ozelenitve tudi na spomlad kaj rada pozebe, frankinja pa po zimi. Sicer pa odkritosrčno povedano, Dolenjska nikakor ni zato pozvana, da bi se v nji prav dobra črna namizna vina pridelovala. Za pridelovanje res prav dobrih črnih vin biti mora podnebje vinogradništva pač bistveno ugodnejše, nego je na Dolenjskem. Na Belokranjskem širiti se je začela (in to iz Vivodine na sosednem Hrvaškem) portugalka prav močno, in iz nje tam napravljeno vino je v resnici dobro. Pozabiti pa ne gre, da imajo naši vrli Belokranjci na oni strani Gorjancev že veliko boljše, vinogradništvo veliko ugodnejše podnebne razmere, nego jih imamo na tej strani Gorjancev. In gotovo bi pridelovali Belo-

kranjci še veliko boljše črna vina, ako bi mešali portugalko z modro frankinjo, katera tudi veliko obilnejše rodi, nego portugalka. Pridelovanje črnega grozdja v namen naprave rudečega vina bi pač ne mogel priporočati, ampak le odsvetovati. Vse druge vinorodne dežele, v katerih se je nekdanj tudi rudeče vino pridelovalo, so to že zdavno opustile, opustile so to, ker je duh časa to zahteval in tako opustilo naj bi se napravo rudečih vin, prvega znaka čvička tudi na Dolenjskem. Saj gre pač tudi na to misliti, da se bode moralo dolenjskemu vinu v bodočnosti tudi poti v druge dežele iskati, z rudečo barvo pa ne pridemo Bog vé kam, k večem še na Koroško. Da bi se merodajni faktorji prejko prej polotili rešitve tukaj razmotrivanega, kaj važnega za dolenjsko vinogradništvo še ne rešenega vprašanja, je pa pač jako želeli.

Stratificiranje ali siljenje trt.

Ako opazujemo trtno reznico ali ključ, ki smo ga bili ocepili in v zemljo vložili, da se nam vkoreninči in s cepičem zaraste, opazili bomo, da najprvo na istem mestu, kjer je bila trta odrezana, izraste izpod skorje ali kože siru ali mlademu karfijolu podobna tvarina, kateri pravimo gobica ali kalus. Kalus, ki izraste iz cepiča, se spoji z onim, ki izraste iz podlage in se skupaj zraste tako, da pozneje, kadar kalus oleseni, ni več mogoč en del od drugega odtrgati. Potem pravimo, da se je cepljenka dobro prijel. Na spodnjem, vznožnem delu ključa se pa iz kalusa napravijo korenine. Iz tega razvidimo, da je vspeh pri vkoreninjenju ključev, oziroma pri cepljenju trt odvisen od tega, da se na reznih ploščah hitro naredi kalus. Vprašanje je toraj, pod katerimi pogoji se isti najraje razvija. Kalus se razvija iz onega zelenkastega obročka pod trtnim lubadom, katerega imenujemo kambijum in sicer iz rezervnih snovi, ki se nahajajo v trtnem lesu, to so namreč one snovi, katere je trta v jeseni, predno je listje odpadlo, shranila v les, da ji dajejo spomlad prvo hrano. Ako bo toraj les zdrav, čvrst in zrel, bo imel ne samo lepo razvit, zdrav kambijum, ampak tudi dosti rezervnih, redilnih snovi. Ključ in cepič iz takega lesa bodo dali vedno boljši vspeh, kakor iz slabega lesa. Da se pa razvija kalus, potrebuje trta dveh pogojev, to je vlage in gorkote. Iz tega sledi, da bomo v ugodni spomladi, kadar je zemlja vsled ugodnega vremena vedno dosti vlažna in gorka, dosegli boljše vspehe pri vkoreninjenju in pri cepljenju trt na suho, kakor v suhi in vroči ali pa v mrzli in mokri spomladi. Naši vspehi so toraj v prvi vrsti odvisni od vremena. Da pa napravijo vspehe od vremena neodvisne, poskušali so vinogradniki že od nekdanj te pogoje, to je zadostno vlago in gorkoto, za pomnoževanje ali pa cepljenje namenjenim ključem umetno dovajati, ali z drugo besedo rečeno, trte siliti ali stratificirati. Tako je na primer na Nižjeavstrijskem in drugod že od nekdanj znano siljenje ključev v jamah. Pri tem se postopa na sledeči način: Ključ se najprvo namakajo kake 2 do 3 dni v vodi, vsled česar se raztopijo v njih rezervne snovi. Potem se vsak ključ tik pod spodnjim očesom — tam je namreč največ rezervnih snovi — gladko odreže, ključ se zveže po 50 skupaj v majhne butare tako, da so sveže odrezani spodnji konci ključev vsi v eni površini, toraj lepo zravnani. Na solnčnem kraju, najboljšo na solnčnem vrtu ali v vinogradu blizu hiše se potem izkoplje jama, ki mora biti toliko široka, da gredó za siljenje namenjeni ključ in noter in za kakih 20 cm. globokejša, kakor znaša dolžina ključev. — Potem se vse majhne butarice ključev zvežejo v veliko butaro in ista se obesi na kak kol v jamo tako, da gledajo trte z očesi navzdol, da se pa ne dotikajo tal, ker bi njih očesa ne mogla odganjati. Spodnji, navzgor (narobe) obrnjeni in lepo zravnani konci ključev pridejo kakih 10 cm. pod površino jame. Okolo butare se površino jame zamaši z vlažnim mahom, zgoraj se kakih 5 do 6 cm. na debelo potrosi na ključ finejši mah, kateremu je dobro pridejati nekoliko ogljenega prahu, potem se isti potlači in posiplje kake 2 do 3 cm. na debelo s finim peskom (najbolje s svížem) ali pa z rahlo in peščeno zemljo. Pesek mora biti vedno nekoliko vlažen in zato ga je v suhem vremenu treba 2 do 3 krat na dan poškopiti.

Ker se pesek rad v solncu segreje, mah pa drži vlago, bo v jami vedno zelo topel in vlažen zrak, ki bo razvoj ka-

lusa zelo pospeševal. V kakih 10 do 14 dneh bodo ključi napravili kalus, deloma tudi korenince — o čemur se lahko prepričamo, ako na kakem kraju pesek in mah odgrnemo — in zgornja očesa ključev, ki gledajo v dno jame, se bodo nekoliko napela ali razvila. Kakor hitro se je zadosten kalus napravil — na korenince ni treba čakati, ker so itak zelo krhke in se rade odlomijo — se vzamejo ključi iz jame ven, prenesejo se v mokrem mahu v vinograd in tam se posade, nekoliko zalijejo in zgornje oko z rahlo zemljo prisuje. Ker je kalus zelo nežna stvar, je pri tem delu zelo paziti, da se isti ne posuši ali ne oddrgne. Na ta način sajeni ključi se primejo ravno tako radi kakor sajenke in bodo v prihodnjem letu še boljše uspevale, ker so se sajenkam bile korenine prikrajšale, med tem ko so korenine siljenih ključev ostale nedotaknjene in rastejo toraj ne moteno dalje. Na mesto v jamah se stratificirajo ključi tudi lahko v zabojih v mahu, ki se postavijo na gorko in vlažno mesto, najbolje v hlev. Ker itak pri nas, osobito na Dolenjskem, vsako leto sajenk ali bilf primanjkuje in vinogradniki večkrat kupujejo od drugod drage in slabe bilfe ali pa pustijo vinograd nezasajen, mesto da bi si pomagali s ključi, priporočam vsakemu, da poskusi doma pridelane ali kupljene, na tukaj popisani način siljene ključe saditi. S tem postopanjem bo prišel do cenih in dobrih sajenk.

(Konec prihodnjič.)

Politični pregled.

V državnem zboru so vladi dovolili vojaške novince. Poslanec Biankini je pri tej priliki obračal pozornost vladajočih gospodov na slovanski jug in adrijansko morje ter jim povedal marsikako britko resnico v obraz. — Nov obrtni zakon je predložen zbornici, treba bo marsikaj popraviti in poslanci naj bi si pač vzeli časa, da nam napravijo obrtnemu stanu res koristen zakon. — Poslanec dr. Žitnik je v proračunskem odseku poudarjal žalostne šolske razmere na Koroškem, v Trstu in Istri. Slovenci in Hrvati morajo plačevati za nemške in laške šole, slovenskih šol pa jim oblasti ne dajo vkljub mnogoštevilnim temeljito podprtim prošnjam. Hrvati in Slovenci si morajo sami vzdrževati šole, ako hočejo svojo deco odgojiti v narodnem duhu. Če to ni krivica, potem ne vemo, kaj je sploh krivica. — V tiskovnem odseku so sklenili, da državni in deželni poslanci ne smejo biti odgovorni uredniki časopisov, dokler traja dotično zasedanje. Premnogo poslanev-urednikov je namreč brezvestno grešilo na svojo poslaniško nedotakljivost in so napadali v svojih listih ter grdo sramotili kogar in kar se jim je zljubilo, ne da bi si mogel na časti oškodovani pri sodnji poiskati pravice in zadoščenja.

Odstopil je domobranski minister grof Welsersheimb, njegov naslednik je fcm. Schönaich, roj. 1844 na Dunaju.

Na Ogrskem visi novo ministerstvo še vedno v zraku. Cesar je zaslišal že mnogo upljivih ogrskih mož, a ker nočejo odjenjati v vojaških vprašanjih, cesar pa tudi ne, se ne more prav nič reči, kedaj se bode začelo redno državno življenje na Ogrskem.

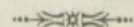
V Italiji so štrajkali železničarji, in sicer na jako čuden način. Mnogovrstne dolge železniške predpise in naredbe izpolnjevali so z največjo natančnostjo in točnostjo, dočim se po navadi opravi hitro vse le mimogrede in precej površno. Tako so imeli razni vlaki po več ur zamude. Ljudstvo je bilo silno razburjeno in zato so morali železničarji kmalu odnehati. — Odstopil je ministerski predsednik Giolitti in ž njim vsi drugi ministri. Pravijo, da je Giolitti nekaj bolan, in je zato odložil svojo službo. Giolitti je vodil ozir sv. cerkve in papeža prav zmerno in pametno politiko,

ni pa nastopal surovo in žaljivo in brezobzirno, kakor žele in hočejo prostozidarji. Mogoče, da so ga zato le ti izpodrinili. Novi voditelj ministerstva je Fortis, privrženec slaboznanega Krispija.

Nemški cesar Viljem dal je v Berlinu pozidati lepo veliko protestansko molitvenico in jo dal imenovati „stolnico“. V zaupnem pogovoru z nekim odličnim protestantom pa je dejal, da naj bo to poslopje vidno znamenje celokupnosti vseh protestantov v boju zoper katolicizem. Gotovo je Viljemu žal teh besedij, posebno neljubo pa mu bo, da so prišle v javnost, kajti v javnosti se kaj rad kaže katoličanom če ne že naklonjenega pa vsaj pravičnega. Trdi se, da so na njegovem dvoru ljudje, kateri ga neprestano tirajo v ta boj, tudi ko bi sam ne hotel. Za nemške katoličane, kateri so bili kake milostne besede cesarjeve, ali pa celo redovnih odlikovanj, kar prevzeti, pa je to jako dobro zdravilo in resen opomin: pozor!

Na Balkanu je vstaja. Tako se glasé najnovejša poročila.

Rusija ima zares hude čase. Najprvo ta strašni poraz Rusov pri reki Hunho in izguba mesta Mukden v Mandžuriji, katerega so 9. t. m. zasedli Japonci. Bitka je trajala 14 dni in je bila gotovo največja in najbolj krvava cele svetovne zgodovine. V boju je bilo 1 milijon vojakov, po verjetnih poročilih jih je padlo na obeh straneh čez 150.000 mož. Japonski generali so rusko armado kar od dveh strani zajeli, vjeli mnogo vojakov, dobili topov, streljiva, živeža. Rusov je padlo baje okrog 100.000. Rusi se umikajo in nič se ne ve, ali se bo mogel Kuropatkin rešiti iz te pasti ali ne. Vsa armada je še v veliki nevarnosti. Kuropatkina vsi dolžé počasnosti in neodločnosti. — Da te slabe novice kaj slabo uplivajo na rusko ljudstvo doma, se razume. Pojavljajo se mnogokje kmečki upori, delavski nemiri pa še sploh niti ponehali niso, nezadovoljnost je večja od dne do dne, vse ima občutek, kakor bi bila zemlja pod njimi polna smodnika in dinamita, ki se bo kar enkrat razpočil, tako razrujano in raztrgano je vse javno in zasebno rusko življenje. Očetov, sinov, bratov ni doma; požrla jih je kruta vojska. Kdo bo dajal in služil kruha? Car je sicer zadnje dni izdal manifest (oglas), v katerem obljublja ljudstvu ustavo, a kdo vé, če se ne bo premislil, ker v svoji omahljivosti le prerad posluša toliko svetovavcev, da se ne more prav nič odločiti. In če bo ljudstvo spoznalo še to, kaj pa potem? Bog sam zna.

LISTEK.

Da srce zvesto kakor zdaj ...

Star mož je bil: gledal je že sedemdeset pomladi. In znal je pripovedati kakor malo kdo. Pa je tudi kaj vedel povedati, kajti izkusil in doživel je jako veliko. In tako sva necega večera spet sedela vkup. Sam ne vem kako je prišlo, a kar na enkrat sva govorila o ženskah. Jaz sem jih sodil jako ostro, posebno zvestoba žensk se mi je zdela neverjetna bajka. —

„Gospod,“ mi reče, „gospod, ne sramotite žensk na tak način. Bom vam iz lastne izkušnje kaj povedal o zvestobi žensk.“ In pripovedoval je:

Mojo rajno ženo Marto ste poznali, kaj ne? Dobro. Osem let sva bila zaročena z Marto in nisem jo še mogel poročiti. Najprej naju je ovirala vojaška služba in potem pa najina velika revščina. Verjemite mi, nekaj strašnega je

to, če se imata dva mlada človeka zares rada in sta trdno namenjena skleniti zakonsko zvezo, a ne moreta in ne moreta ter morata vedno le čakati in odlašati! Meni je bilo vedno čakanje že preneumno, in šel sem v Ameriko, da tam poskusim srečo in si vendar enkrat postavim svoje ognjišče, ob katerem naj bi gospodinjala moja Marta.

Da bi me Marta pozabila, tega se niti najmanj nisem bal. Sicer je res nek mlad posestnik lazil za njo, a bila je poštena in nje ljubezen do mene čista ko zlato. Tega sem bil popolnoma prepričan.

Srečno sem prišel čez morje in bil sem v tuji deželi tuj med tujci. Prve čase me je pač težko stalo to naporno vstrajno ameriško delo, a imel sem trdne kosti in krepke roke ter znal prijeti za delo, da sem bil sam sebe vesel. Žilava narava in jeklena volja moja premagala je vse ovire. Usnjati mošnjiček, katerega sem radi varnosti nosil za srajco, debelil in redil se je vidno: zmiraj težji je bil samega zlata. Res, prav od ust sem si prihranil ta denar, a neznansko veselje sem imel z njim, kajti bil mi je porok, da se kmalu vresničijo moji upi in izpolnijo moje nade. Če delam in štedim tako le še eno leto, potem pišem domu, da pridete sem Marta in nje mati, in potem — no, ti srečni občutki veselega pričakovanja se ne dajo popisati, to se da le občutiti. In tudi to leto je minilo!

Delal sem pri neki parni žagi, pomagal sem kurjaču pri parnem kotlu. Pismo za Marto je bilo že spisano. Opoludne sem hotel iti v banko, da mi naredo denarno nakaznico, katero priložim pismu. „Gnjezdo je že poslano,“ pisal sem Marti. „Pridi čimprej!“ — Pa kaj vemo jutraj, kakšen bo večer? Ne.

Ves vesel stopil sem k durim prostora, v katerem je bil parni kotel. O tem, kar se je sedaj zgodilo, vem samo to le: strahovito se je zablistalo, neznanski pok, za tem presunljiv krik ljudij in kakor papir sem odletel nazaj. Vedel sem: parni kotel je počil!

Potem krog mene sama tema; bil sem brez zavesti.

Ko se zavem, čutim bolečine in krog mene je bila še vedno — noč.

Mojo mrzlo mokro roko je rahlo objemala mehka topla roka. Hotel sem se skloniti kviško, a ni šlo.

„Kje sem?“ vprašam in se sam začudim svojemu hripavemu glasu. „Kdo je tukaj?“

„Jaz sem, zdravnik,“ reče nekdo poleg mene. „Pomirite se, prijatelj.“

„Ali je noč?“

„Noč je,“ glasi se odgovor.

„Zakaj ne prižgete luči?“

Nobenega odgovora.

„Kaj se je zgodilo z menoj?“

„Ali se ne spominjate?“

„Ne vem — da, silovit pok in potem —“.

„Počil je parni kotel. — Vi ste bili ranjeni, drugi so mrtvi.“ Mraz in vročina me spreleti.

„Gospod doktor,“ vprašam čez nekaj časa in silno tesno mi je bilo pri srcu, „ali je noč?“

Par trenutkov nič odgovora. „Noč je, prijatelj. Pa bodite mirni.“

Vedel sem: oslepel sem.

Zastočem in zaihtim: „Noč, noč, za vedno noč!“

„Pogum, prijatelj!“ opominja zdravnik. „Komaj malo upanja je, pa nosite svojo nadlogo kot mož.“

Verjemite mi, gospod, lahko se reče: bodi mož, a biti mož v takih trenutkih pa ni tako lahko. Ko bi ne bil imel od doma trdne vere, bi se bil v obupu usmrtil, tako brezupen je bil moj položaj.

Slep. Na tujem. Berač; kajti nek zloben človek me je oslepelega okradel, ves denar mi je vzel. Ko mi je ugasnila luč oči, mi je tudi ugasnila zvezda upanja. Želel sem si smrti, a ni marala priti, moč in zdravje se mi je vračalo polagoma. A kaj mi če ta sicer tako dragoceni dar, meni — slepcu — beraču — tujcu? Razumete to? Ne, ne morete.

(Konec.)

Domače vesti.

(Visok gost.) Dne 8. t. m. prišel je v Novo mesto njega visokost Pavel vojvoda Meklenburški, ki biva

že nekaj časa na graščini Wagenšperk pri Litiji in se nastanil v prošnji kot gost mil. g. prošta dr. Elberta. Ostal je v mestu do 11. t. m. V teh dnevih si je nad vse prijazni vojvoda ogledal kapiteljsko cerkev, koder so mu zlasti jako ugajale nove orglje, ter tudi samostansko cerkev. Vsak dan je prišel k sv. maši ob polu 10. uri. Napravil je izlet v Pijeterje. Jako mu je bila všeč pot ob levem bregu Krke, sploh mu je bila Dolenjska in nje naravne lepote močno všeč, in izrazil se je, da pride to pomlad še enkrat ter tedaj tudi obišče Belo krajino. Močno se je zanimal za kartuzijanski samostan in njega upravo in uredbo. Obiskal je dalje bolnico usmiljenih bratov v Kandiji, koder sta č. gg. P. prior in sekundarij Fr. dr. Celestin Liebsch visokemu gostu razkazala vse bolniške prostore, zlasti dvorane, operacijsko sobo in kabinet za mikroskopijo. O vzornem redu, najnatančnejši snaznosti in praktični vporabnosti bolnice se je vojvoda opetovano izrazil prav priznalo in pohvalno: bolnica se lahko meri z bolnicami tudi velikih mest v vsakem oziru. Oiskal je tudi g. grajščaka in deželnega poslanca Ulma, ki se je danes dne 14. t. m. že peljal domu obiskat svojo družino. Zanimal se je pa visoki gost tudi za gospodarski napredek Dolenjske. Počastil je tudi kmetijsko šolo na Grmu s svojim obiskom. Visoki gost se je zelo zanimal za uredbo zavoda. Ogledal si je šolske prostore, učne pripomočke; goveji hlev, mlečno in vinsko klet, kjer si je dal eno ali drugo stvar razložiti od strani učiteljstva. Ogledovanje je trajalo skoro dve uri. Nazadnje je povabil g. vodja odličnega gosta na pokušnjo šolskih vin. Servirala so se različna šolska vina. Izmed teh je posebno ugajal „veltlinec“ iz l. 1903. Visoki gost se je z vidnim zadovoljstvom zahvalil za sprejem, ki ga je našel na zavodu in se laskavo izrazil o vsem, kar je videl. Potem je počastil s svojim obiskom tudi vzorno državno klet v Novem mestu, kjer ga je sprejel in mu pomen kleti pojasnil c. kr. vinarski nadzornik g. B. Skalicky. Visoki gost si je dal razložiti nekatere kletarske manipulacije, vpisal se je v knjigo gostov in poskusil nekatere vrste boljših vin, pridelanih v državnih trtnicah na Kranjskem. Posebno laskavo se je izrazil odlični gost, ki se sam tudi šteje med odjemalce vin iz državne kleti novomeške, on je odličen spoznavalec vzlasti finih renskih in bordoskih vin, o vrstah zelen burgundec in rulandec, med katerimi je žel njegovo priznanje posebno rulandec leta 1900 s svojo nežno cvetlico in finim okusom. Vzlasti je zanimala visokega gosta naprava pelinovca, katerega je tudi poskusil in o katerem se je izrazil, da ima bolj vinski okus, kakor sloveči „Vermouth di Turino.“ Po eno uro trajajočemu obisku se je z zahvalo in izrazom zadovoljnosti visok gost poslovil. Tako je dobil Njega Visokost o Dolenjski v vsakem oziru najboljši utis in ponesel s seboj lepih spominov. — V soboto 11. t. m. se je odpeljal z opoldanskim vlakom na svoj grad.

(Umrl) je dne 11. t. m. ob 11. uri po noči za vnetjem možganskih mren v tukajšnjem frančiškanskem samostanu č. g. P. Nikolaj Traven. Rojen je bil rajni 28. novembra 1845. v Tunjicah, stopil v red 19. novembra 1870., napravil slovesne obljube 6. decembra 1874., in bil v mašnika posvečen 21. februarja 1875. Veliko število let je samostanskega življenja preživel v novomeškem samostanu. Bil je skoz in skoz pravi sin sv. Frančiška, pred vsem pa se je odlikoval v ponižnosti in veliki potrpežljivosti, s katero je prenašal svojo večletno bolehnost ter sedanjoo dolgotrajno muketno smrtno bolezen zares vzgledno. Nikomur ni hotel biti v nadlego, vsakemu pa v pomoč in na uslugo po svojih močeh. Bil je skrajno priljubljen spovednik, zlasti možaki so ga silno oblegali. Če pa ni bil v spovednici ali na koro ali pa v kaznilnici, koder je dolgo časa poučeval mlajše kaznjence v najpotrebnejših znanostih, je tičal v nabožnih in znanstvenih knjigah, ter je tako znal tudi razmere sedanjega časa soditi jako dobro. Veličasten pogreb ob prav obilni udeležbi duhovščine ter jako mnogo gospode in meščanov je pričal, kako so vsi znali ceniti vrline skromnega, tihega in prijaznega gospoda patra Nikolaja. Svetila mu večna luč in naj v nebesih uživa obilno plačila za zemski trud in trpljenje!

(Osebnosti.) Dosedanji gimnazijski učitelj gosp. Leopold Pettauer, je dobil naslov in značaj c. kr. gimnazijskega profesorja. — Č. g. Fran Juvan, kapelan v Št. Jer-

neju je premeščen na Brezovico pri Ljubljani. — Gdč. Marija Straus, nadomestna učiteljica v Trebnjem, je imenovana za provizorično učiteljico Podgradom (Mehovo.)

(Najstarejša oseba v Novem mestu) umrla je za ostarelostjo dne 2. t. m. ob polu 2 po noči. Ta je vsem dobro znana Bevčičova Jera, ki je umrla v starosti 98 let. Pogreba se je vdeležilo prav veliko število gospej in gospodičen iz Vincencijeve družbe in tudi drugih. N. v. m. p.!

(V cestni odbor) novomeški je imenoval deželni odbor g. J. Ogoreutza, trgovca v Rudolfovem.

(Matija Nemanič,) doma iz Podzemlja pri Metliki je delal pri železnici v Pensilvaniji v Ameriki. Imel je barako, v kateri so stanovali njegova družina, on in dve sestri od žene, deklici stari po 14 in 16 let. Nedavno je gospodar drva na ognjišču podnetil z gazolinom. Tedaj se je gazolin vžgal v steklenici eksplodiral, in vsa baraka je bila nakrat v plamenu tako, da se niti stanovanjci niso mogli rešiti, ampak so zgoreli z barako vred.

(Javen obrtni shod) sklicalo je načelnštvo obrtne zadruge v Novem mestu 12. t. m. v gostilni pri Slonu ob 2. uri pop. Vspored mu je bil: 1.) O ustanovitvi kreditnega društva za obrtnike in njega važnem pomenu. Poročal blag. g. dr. Vinko Gregorič iz Ljubljane. 2.) Obrtna reforma ali sprememba obrtnega reda, v sedanjem državnem zboru. Poročal g. Ivan Kregar, svetnik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani. 3.) Posamezni nasveti in peticije na državni zbor z ozirom na gospodarske koristi Novega mesta, okolice in sploh Dolenjske, — Ob 2. uri pop. otvoril obrtno zadruge načelnik g. Frančič shod, kateri je bil nepričakovano dobro obiskan. Pozdravi navzočega novomeškega župana prebl. g. pl. Sladoviča. Predlaga izvolitev predstava obrtnemu shodu, ter naprosi za predsednika g. pl. Sladoviča, kateri tudi izvolitev sprejme, ter pojasni pomen shoda, prosi reda in pazljivosti na današnjem shodu, ter naprosi bl. g. dr. Gregoriča, da se oglasi k besedi. G. dr. Gregorič pravi, da je prevzel z veseljem mu poverjeno nalogo, da zamore po svoji zmožnosti dati pojasnil o prepotrebem obrt. kreditnem društvu, katero naj bi se ustanovilo v Novem mestu na korist obrtnikom samim. Velevažen je ta namen tudi iz narodno-gospodarskega stališča, vsled katerega bi morale delovati skupno vse sile naših stanov. Iz začetka bodimo z malim zadovoljni, ker iz malega raste veliko. V skupnosti je nam možno doseči z malim, kar doseže kapitalist sam s svojim premoženjem. Obširno pojasnuje, kako dandanes deluje velekapital: kar je danes novo, postane jutri že staro in brezpomembno. Pri nas pa pred vsem klubuje našim močem tuji kapital in izpodriva nas kjer koli more. Zato je naša dolžnost, delovati z ozirom na narodno gospodarstvo potom združenja, da pridemo do občnega blagostanja. Stavi g. govornik v izglede Jesenice, katere izrablja tuj kapital v svojo korist. Po daljšem in obsežnejšem utemeljevanju je prešel konečno na osnivanje obrtnega kreditnega društva. O tem poročati je namen v prihodnji številki več natančno, ker za sedaj bi bilo preveč obširno. Poslušalci so z največjim zanimanjem sledili govornikovim besedam, ter vsak nasvet burno pozdravljali. Videlo se je, da so govornikove besede padle na dober temelj, daj Bog, da bi tudi obilo sadu rodile v korist obrtnemu stanu. Predsednik gosp. pl. Sladovič dá na glasovanje, je li današnji shod zato, da se odloči za osnivanje obrtnega kreditnega društva po nasvetu govornikovem. Sprejeto je bilo z ogromno večino navzočih. Na to predlaga izvolitev odseka, kateri naj bi začasno deloval in vse potrebno napravil, da se čim preje vstanovi tak zavod, na kar shod zvoli enoglasno v začasni odsek sledeče gg: S. pl. Sladoviča, župan in lekarnar; Davorin Frančiča, klobučar in načelnik obrtne zadruge; Matko Maloviča, mizar in podnačelnik obrtne zadruge; Andrej Agnitsch, klepar in član načelnštva obrtne zadruge in Dimitrij Štefanovič, čevljar; vsi so posestniki v Novem mestu. Ko se priglasijo dovoljno število članov v vplačanimi deleži in vse potrebno vredi, se skliče ustanovni občni zbor, kateri naj prične z na novo izvoljenim odborom delovanje. S tem je bila končana prva točka dnevnega reda.

Na poziv k besedi po predsedniku se oglasi gospod Ivan Kregar, ter poroča jako natančno o posameznih točkah obrtne reforme po načrtu, kakor ga je vlada predložila po

svojem okusu, kateri se pa naj zboljša potom državnih poslancev pri sedanjem zasedanju državnega zbora. Označil je, kaj se nahaja v tem načrtu za nas koristnega in zopet kaj bi nam bilo v škodo. Posebne važnosti je za krojače in čevljarje, kateri si potom te reforme precej pridobe in obrtnim zadrugam se da večjo oblast, nego so jo imele dosedaj, le v enem posameznem odstavku se jim skrči dosedanje prostost in to v visokosti zavarovanja, ki pa ne bode škodovalo v nikakem oziru. Ozira se vlada tudi v tem načrtu na dediče umrlih obrtnikov, enako na udove, katerim naj se spregledajo določbe napram drugim, a pod tem pogojem, da je vodstvo obrti v spretnih in zmožnih rokah. Konečno predlaga tozadevno resolucijo, katera se tudi enoglasno sprejme. (Govornik je temeljito pojasneval o raznih točkah, kar pa za sedaj ne more priti še v tisk, skušalo se bode pa dati obširnejše pojasnilo tudi z ozirom na razvoj v tem smislu državne zbornice. Opomba uredništva). Konečno pride tretja točka dnevnega reda na vrsto. G. predsednik podeli besedo g. Maloviču, kateri po kratkem utemeljevanju in v primeri namenu obrtnega shoda stavi tri peticije, katere naj bi se odposlale našim državnim slov. poslancem obeh skupin. Prva peticija v zadevi obrtne reforme v daljšem obsegu na trg. ministerstvo, se isto sprejme po krajši debati enoglasno z malim popravkom. Druga obširna peticija v zadevi zopetnega nastavljenja vojaštva v Novem mestu, katera naj se odda na vojno ministerstvo. Po pojasnilu bl. gospoda pl. Sladoviča kot mestnega župana, z ozirom že na sklepe mestne občine se enoglasno sprejme z navdušenim odobravanjem. Tretja obširna peticija radi podaljšanja dolenjskih železnic v prvi vrsti za progo Novo mesto-Metlika-Črnomelj do Hrvaške meje proti Karlovcu. Kot druga proga Novo mesto-Brežice. K tej točki se oglasi tudi blag. g. pl. Sladovič, ter pojasni, kako cela zadeva stoji. Povdarjal je, da smemo upati, da se preje uresniči naša želja, da dobimo železnico na Belokranjsko, nego čez Brežice v Zagreb in to z ozirom na Ljubljano. Ker je večjega pomena za nas obrtnike, da se podaljša železnica na Belokranjsko, se je po pojasnilu sprejela z popolno zadovoljnostjo tudi ta peticija v popolnem obsegu. S tem je bil dnevni red končan, kateri je bil povsem gospodarskega značaja. Gosp. predsednik shoda se toplo zahvali gosp. gostom iz Ljubljane, da sta se potrudila iz ljubezni do obrtnega stanu v Novo mesto priti in tu s svojimi govori in nasveti pripomoči k blagostanju naših obrtnikov. Navdušena zahvala sledi z živijo klici gg. gostom. Povdarja tudi to, da se čuti povsem zadovoljnega, ker se je ta shod tako mirno in dostojno vršil, želi, da bi se vselej tako, nikakor se pa naj ne moti govornikov med govorom, ker pravočasno dobi vsak priložnost, da zamore debatirati. Konečno prosi še gosp. Urban Horvat besede: Zahvali se tudi v imenu shoda bl. g. pl. Sladoviču za prijazno sodelovanje in nasvete, prosi, da bi tudi v prihodnje bil nam v pomoč, v zahvalo mu zakliče slava, slava, slava, navzoči ga spremijo z navdušenimi „Živio“ klici. S tem je bil obrtni shod zaključen, ki bo gotovo velikega pomena za obrtni stan in prospeh narodnega gospodarskega stališča. Daj Bog obilo blagoslova!

(Vodstvo deželne kmetijske šole na Grmu) na večstranska vprašanja naznanja, da letos nikakega sadnega drevja iz drevesnice, in cepljenih trt iz trtnice oddajalo ne bode, to pa zato ne, ker je lanska toča dne 15. julija ene kakor druge tako poškodovala, da niso za oddajati

(Občni zbor) prost. gasilnega društva v Rudolfovem vrši se dne 25. marca t. l. ob polu 11. uri dopoldne v društveni sobi (Narodna čitalnica), h kateremu se vsi društveniki vabijo. Dnevni red: 1. Nagovor načelnika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Poročilo tajnika. 4. Volitev revizorjev. 5. Slučajnosti. — Na pomoč!

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu februarju 1905 je 244 strank vložilo 53.531 K 77 h, 237 strank vzdignilo 64.343 K 63 h, torej manj vložilo 10.811 K 86 h, 22 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 35.380 K — h. 145 menic se je eskomptovalo za 62.947 K — h. Stanje vlog 2.602.549 K 99 h. Denarni promet 318.561 K 25 h. Vseh strank bilo je 874.

(Ljubljanska škofija) je štela v preteklem letu 592.717 vernikov, med temi so uštet tudi izseljenci (l. 1900 se je pa vsega prebivalstva našelo 508.348, iz tega je raz-

vidno, koliko je izseljencev v inozemstvu). Vseh duhovnikov je bilo 712, redovnikov 108, usmiljenih bratov 17, uršulnk 153, karmeličank 17, usmiljenk 246, šolskih sester 55. Župnij je bilo 293, vikarijat 1, stare kapelanije 3, ekspozituri 18, kapelanskih mest 231 in beneficiatov 34. Podružnic je 1002, samostanskih cerkva 10, kapelic 217. (Catalogus cleri ljublj. škofije.)

(Plesni venček) vojaškega veteranskega društva v Rudolfovem, dne 4. marca v prostorih gostilne pri „Slonu“, obnesel se je v vsakem oziru dobro. Ta večer pokazalo se je, da tudi to društvo uživa vsestransko simpatijo, kajti vdeležila se je plesnega venčka velika množica odličnega meščanstva in precejšnje število tukajšnje c. kr. priv. unif. meščanske garde, istotako sl. požarne brambe in „Dol. Sokola“ v društveni opravi. Vsi gostilniški prostori so bili do zadnjega kotička napolnjeni. Vhod v gostilniške prostore bil je z zelenjem okrašen, po sobah pa smo videli podobe presvitl. cesarja ukusno okrašene z zelenjem, avstrijskimi in slovenskimi zastavami. Ker je namen društva negovanje vojaških vrlin: zvestobe in udanosti do cesarja in domovine, nadalje vsestransko podpiranje udov ob času bolezni in smrti in sodelovanje pri cerkvenih in patriotičnih slovesnostih, upamo, da si v kratkem pridobi še več članov, naj si bo pravih ali podpornih in deluje vrlo z združenimi močmi v blagor domovini in vdanosti do naše mile nam Avstrije.

(V pretečenem letu 1904) se je v novomeškem političnem okraju rodilo 1541 otrok, umrlo je pa 915 oseb. V starosti do 5 let je umrlo je 268 otrok; vsled slabotnega telesnega razvika je umrlo 61 rojenčkov; vsled jetike pa je umrlo 147 oseb. Porok je bilo 257. — V kočevskem političnem okraju je bilo v letu 1904 rojenih 1551 otrok; umrlo je 927 oseb, med temi 354 otrok v starosti do 5. leta, na jetiki je pa umrlo 134 oseb. Porok je bilo 278.

(Mlekarskih zadrug) je bilo v pretečenem l. 1904 na Kranjskem 49 in so spravile v denar 6.543.478 l mleka ter so izplačale svojim zadružnikom 719.782 K v gotovini.

(Termini letošnjih) spomladnih orožnih vaj v okrožju 3. kora so sledeči: rezervisti vseh pešpolkov tega kora (7., 17., 27., 47., 87., 97., in 2. bosniški polk) dalje vseh lovskih bataljonov imajo po eno vajo, ki traja 13 dni, od 15. do 27. maja. — 4. dragonski in 6. huzarski polk imata po tri vaje, ki se začneta 1. in 15. in 29. maja; 3. korni topniški polk ima dve vaji, začneta se 14. in 25. junija; divizijski topniški polki št. 7., 8. in 9. štiri vaje (1. maja, 15. maja, 28. maja in 12. junija); 4. trdnjavski topniški polk pet vaj (1. maja, 15. maja, 29. maja, 12. junija in 26. junija); sanitetni oddelki 7., 8. in 9. od 1. do 13. maja. Nadomestni rezervisti navedenih pešpolkov imajo vaje v dveh oddelkih, namreč od 15. do 27. maja in od 29. maja do 10. junija; nadomestni rezervisti lovskih bataljonov pa le od 29. maja do 10. junija. Vrh tega pa bode pozvano v petih turnusih večje število nadomestnih rezervistov k 28 dnevni orožni vaji, da dosežejo polki predpisano število moštva. Tako n. pr. bode zvano k 17. pešpelku v ta namen že na 3. aprila čez 100 nadomestnih rezervistov. Termini za jesenske orožne vaje še niso določeni in jih objavimo svoječasno, ko izide dotična naredba. (Slovenec.)

(Sloveče Potočinovo posestvo) in hišo v Loki pri Zidanem mostu je kupil g. J. Jakše, trgovec v Loki, za 40.000 K.

(V Radečah) pri Zidanem mostu so v preteklem mesecu februarju vpeljali električno razsvetljavo in bodo dobili v kratkem tudi vodovod. Pri tem si je pridobil največ zaslug g. inženier Schubert.

(Čez Savo) nov most bodo začeli letos graditi med Brežicam na Štajerskem in Čatežem na Kranjskem. Dolg bode 300 metrov.

(V Ljubljani) bodo razširili domobranksko vojašnico; prizidava in vsa druga dela so proračunjena na 463.035 K.

(V Črnučah) pri Ljubljani bodo čez Savo namesto sedanjega lesenega mostu postavili nov železen most. Stroški so proračunjeni na 180.000 K.

(Prva vožnja) skozi predor iz Bistrice v Podbrdo na bohinjski železnici na Gorenjskem se je izvršila dne 1. marca t. l. Vožnja je trajala 40 minut ter se jo je na 96 vozovih udeležilo nad 1200 oseb.

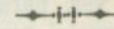
(Imenovan) je vel. čast. gospod F. Dolinar, dekan v Ribnici župnikom v Šmartnem pri Kranju.

(V krškem političnem okraju) bodo letos sezidali novi šolski poslopji v Kostanjevici in v Radečah pri Zidanem mostu. Stroški prvega šolskega poslopja so proračunjeni na 80.978 K ter ga bode postavila tvrdka G. Tónnies iz Ljubljane, drugega na 42.945 K, ki ga bode postavil inženier K. Lachnik z Ljubljane, mizarska dela tega poslopja je prevzel mizarski mojster J. Rižnar v Radečah za svoto 6851 K proti 4% popusta.

(Prestavljen) je g. Oton Ploj, c. kr. notar iz Gornjega Radgona v Črnomelj.

(V Ameriko) se je odpeljalo dne 8. t. m. 200 Kranjcev iz južnega kolodvora v Ljubljani.

(Današnji list) obsega deset strani.

Razne stvari.

* (O zakovanju kônj.) Pri podkovanju lahko zaide žrebelj v mehke dele ali še celo v kost. Zakovanje je različno: a) Žrebelj pride ravno med rog in mehke dele ter tišči. b) Včasih pa žrebelj zaide v mehke dele in povzroči obodeno rano. c) Sem in tja se tudi zgodi, da pride žrebelj do kosti ali v kost in jo odkruši. Vsa ta različna poškodovanja imenujemo z jedno besedo zakovanje. Uzroki: Najčestši vzrok zakovanja je površnost in malomarnost kovačeva. On brez pomisleka rog reže in pili, žrebelj zabije z dvema udarcema v kopito, zvari pretežno ali prelahko podkev. Največjo napako pa stori kovač, ako napravi luknje na podkvi pregloboko, ali pa ako žrebelj po strani in pregloboko ali še celo narobe nastavi. Vendar pa kovač tudi ni vselej vzrok, da se konji zakujejo. Včasih ostane v rogu košček starega žreblja in ta košček zavije pri podkovanju novi žrebelj proti mehkim delom; drugokrat je pa žrebelj nalomljen, med podkovanjem se čisto zlomi in zavije v mehke dele. Preslab in prekrhek rog in nemirni konji tudi večkrat zakrivijo zakovanje. Znamenja: Ako pride žrebelj preblizu mehkih delov in le nekoliko na te dele tišči, takrat konj navadno ne šepa, ampak le nekoliko bolj previdno hodi; ker pa rog vedno raste, zato se ta previdna hoja kmalu izgubi. Ako pa pride žrebelj naravnost v mehke dele, zgane se konj med podkovanjem in odtegne nogo. To se pa le takrat opazi, kedar kovač žrebelj polagoma in previdno zabija, kar bi se moralo vedno goditi. Kadar pride žrebelj naravnost v mehke dele, takrat tudi konj močno šepa in pa na tistem mestu, kjer se je žrebelj odščipnil, prikaže se jedna kapljica krvi. Tak žrebelj se mora takoj izdreti. Ko se je žrebelj odstranil, prikaže se kri in tudi žrebelj je krvav. Tudi to zakovanje nima navadno slabih in hudih nasledkov, ako se žrebelj precej odstrani in se luknjica zamaže z voskom, da nesnaga ne more do mehkih delov. Stvar je pa veliko bolj nevarna, ako žrebelj odkruši košček kosti, kar se pa le redkoma zgodi; vendar se pa tudi tukaj zdravje povrne, samo da to dolgo časa traja. Žrebelj se mora pri podkovanju vedno na beli črti, nikdar pa ne pregloboko na podplate nastaviti. V sumljivih slučajih se mora vedno podkev odtrgati; ako je dotični žrebelj krvav, ako kri iz luknjice pride in ako konj šepa, to je dovolj znamenj, da je konj zakovan. V takih slučajih kovači večkrat veliko zagreše. Z novim žrebljem začnejo po luknji vrtati (mogoče, da je žrebelj tudi onesažen) in mehki deli se še bolj ranijo, kakor so že ranjeni. Čemu je to vrtanje? Zakaj bolezen še povečujete? Zatorej opustite to, kar je zelo škodljivo. Drugi imajo zopet navado, da začnejo na zakovanem delu rog rezati in tako dolgo režejo, da pridejo do mehkih delov, katere namažejo s terpentinovim oljem ali s tinto. To je napačno, neumno in nespametno ravnanje. Poškodovanje bi se brez gnojenja ozdravilo, ti pa s svojim vrtanjem in nespametnim ravnanjem povzročiš, da se mehki deli v kopitu morajo gnojiti, da bolezen dolgo traja in se morda popolnoma ne ozdravi. Kedar je konj zakovan, mora se podkev odstraniti; na sumnem mestu se luknjica z voskom zamaže, da zrak in nesnaga ne moreta do rane, celo kopito se prav pridno poliva z mrzlo vodo, še bolje pa je, da se kopito postavi v mrzlo vodo. Na ta način se poškodovani deli navadno brez gnojenja ozdravijo. Ako pa šepanje ne pojenja,

in ako vsa znamenja naznanijo gnojenje v kopitu (kar se pri gori navedenem zdravljenju le redkokrat zgodi) mora se na beli črti in sicer na tistem mestu, kjer je bil konj zakovan, rog do mehkih delov izrezati, da gnoj izteče. Rana se izmije s karbolno vodo in se potrosi s jodoformom; luknja se prav na trdo zamaši in zadela s karbolizovanim predivom in celo kopito se ovije s povojem, da mehki deli ne morejo ven prikipeti. Kedar je potrebno, ponavlja se obveza v 3—4 dneh; pri tem ozdravljanju začne rog zopet rasti, mehki deli se zacelijo in bolezen je končana. „Dom. živinozdravnik.“

* (O spanju.) Velika napaka je, ako se ne gleda dovolj na spanje. Za ohranitev zdravja je zadostno spanje brezpogojna zahteva. Vsakdanji napor človeškega življenja zahtevajo primerno uporabo močij, in gotovo ne smemo brez posledic prekoračiti meje svoje delavnosti, ako nočemo, da obolimo vsled prevelikega napora. S tem, da se čutimo trudne, nas opominja narava, kdaj je prišel čas, da ležemo, da privoščimo trudnemu telesu zaslužen počitek; zato je pa tudi zelo nevarna ona navada modernega življenja, ko si ljudje napravljajo iz noči dan in iz dne noč. Ako se ta navada ponavlja brez presledka, se nazadnje pojavi brezspalnost vsled razdraženih živcev. Telo spečega človeka se nahaja v popolnem miru, možgani ne delujejo, samo srce in dihalni organi še delujejo; med spanjem se vrši prebava bolj počasi. Malim otrokom treba pustiti, da spe toliko časa, kolikor sami hočejo, pri večjih otrocih je potrebno 10—9 ur trajajoče spanje, odraslim osebam pa zadostuje 7—8 ur spanja. „Knajpovec.“

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Neimenovan duhoven 10 K; veleč. gospod župnik Val. Bernik 10 K; blag. g. profesor Skopal 10 K. Za mesec marec (nekateri za celo leto) so darovali dobrotniki iz Novega mesta in Kandije 53 K. Plačati imam 15. t. m. za moko 77 K 12 h, mesarju, trgovinam in postrežnicam nekako 140 K, skupaj okroglo 220 K. Imam pa denarja le 124 K. Nedostatek tedaj blizu 100 K. Zato lepo prosim, naj se me spomnijo zopet nekateri stari dobrotniki, naj pristopijo novi! Zlasti pa želim, naj bi blagi mladinojubi po dolenskih mestih, kakor so to storili nekateri uže prejšnja leta napravili za novomeško dijaško kuhinjo pri premožnejših zbirko. Gotovo bi znana dobrotnost precej podarila, samo ustrašiti se ne smemo, ki je pri tacihi rečeh nezogibna. Hvaležni Vam bodo podpirani, zlasti pa podpisani

Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

TRST,	4. marca	53	28	60	56	59
GRADEC,	11. marca	22	62	34	56	40

RAZGLAS. (63-0-1)

OBČNI ZBOR

okrajne bolnišne blagajne za politični
okraj Novomesto
se bode vršil

v nedeljo, dne 2. aprila 1905 ob 10. uri dopoldne
v blagajniških pisarniških prostorih v Novem mestu. K temu shodu so vabljeni in imajo pravico samo 15. marca 1902 izvoljeni delegati, kateri se imajo na zboru z izkaznicami legitimirati. Ako bi občni zbor po pravilih ne bil ob 10. uri sklepčen, vrši se isti eno uro pozneje pri vsakem številu delegatov.

Dnevni red občnega zbora:

1. Poročilo gosp. načelnika o blagajniškem delovanju za preteklo upravno dōbo.
2. Predložitev računov.
3. Poročilo zastopnikov nadzorovalnega odseka in razsodišča.
4. Dopolnilna volitev v načelništvo.
5. Volitev nadzorovalnega odseka in razsodišča.
6. Razni predlogi.

Okrajna bolniška blagajna v Novem mestu,
dne 12. marca 1905.

S. pl. Sladovič, t. č. načelnik.

ZAHVALA. (68)

Za mnogobrojno in častno udeležbo pri pogrebu našega ljubega sobrata

P. Nikolaja Traven

se podpisani v imenu frančiškanske družine prav srčno zahvaljuje mil. g. proštu dr. Seb. Elbertu, ki so spreved vodili, prečast. gospodom kanonikom, prečast. dekanijski duhovščini, čast. gospodom Usmiljenim bratom, preblagorodnemu g. c. kr. okr. nadzdravniku dr. Vaupotiču, slavnim c. kr. uradom, preblagorodnim g. zastopnikom c. kr. gimnazijskih profesorjev, slavnemu zastopništvu mestnega zbora, slav. zastopništvu požarne brambe, blagim Novomeščanom, ki so v tako obilnem številu pokazali svoje spoštovanje do pokojnega, in sploh vsem, ki so se udeležili žalostnega spreveda.

RUDOLFOVO, dne 13. marea 1905.

P. Otokar Aleš.
gvardijan.

Prostovoljna dražba.

V torek, dne 21. marca 1905 vršila se bode v Gotni vasi ob 2. uri popoldne v gosp. pl. Fichtenau-ovem gozdu dražba po lubadnem žužku (Borkenkäfer) načetega smrekovega lesa. (73)

Ako pride dovolj dražilcev, prodalo se bode tudi še zdrave smreke in drugi les za kurjavo. Pod dobrimi pogoji prodali se boste tudi obe dve parceli interesentom, kateri so se zato že oglašali v njihovo last in kateri se s tem uljudno k tej dražbi vabijo.

Samo
6 dni

Samo
6 dni

iz Havra v Newyork.

„Francoska prekmorska družba.“

Edina najcenejša in najkrajša črta čez PARIZ in HAVRE

AMERIKO.

Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek.

Vsak potnik ima prosto hrano z vinom že od Bazelna naprej.

== Znižane cene. ==

Vozne liste in brezplačna pojasnila daje edino konces. potovalna pisarna

Ed. ŠMARDÁ (129-24-21)

— v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 —
nasproti znane gostilne pri „Figovcu“.

Dolenjsko kletarsko društvo v Novem mestu, reg. zadruga

z omejeno zavezo

vabi svoje člane

k občnemu zboru

ki bode

v četrtek, dne 30. marca t. l. ob 2. uri popoldne

v društvenem prostoru (v hiši g. JAKŠE-ta „pri Slonu“) v Novem mestu.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva o delovanju društva.
2. Poročilo nadzorstva o letnem računu in o bilanci.
3. Razdružitev in likvidacija zadruge.

Ako bi k temu občnemu zboru v smislu § 40 zadružnih pravil ne prišlo zadostno število članov, potem bo drugi občni zbor v četrtek 13. aprila t. l. ob isti uri in na istem kraju.

Načelstvo dol. kletarskega društva v Novem mestu,
dne 4. marca 1905.

(65)

V. Rohrman, t. č. načelnik.

Delavnica

za vsa cerkvena dela

se priporoča za izdelovanje vsakovrstnih

kipov, altarjev, križevih posov, božjih grobov, božičnih jaslí itd.

Velika zaloga dovršenih kipov, križev in slik. —
Zahtevane fotografije in načrti s povratno pošto.
Stotin spričeval in pohvalnih pisem na razpolago.
Delavnico s cenjenim naročilom podpirati, prosí
vdani

Konrad Skasa

(31-6-4)

St. Ulrich, Gröden (Tirol.)

Augusta Medvešek

se uljudno priporoča kot izprašana

babica v Novem mestu

(66-2-)

hiš. št. 47. Zraven Luzer-jeve hiše.

LEPO APNO

ima vedno na razpolago od 1. aprila nadalje do sv. Mihaela

Jože Lavriha,

(71-2-1)

Dol. Nemška vas, pošta Trebnje.

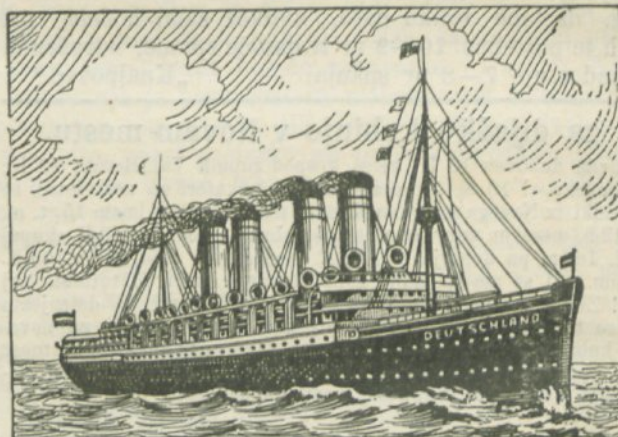
Prostorna hiša

(70-2-1)

blizu deželne ceste, katera je pripravna za gostilniško obrt,
okoli katere je 26 oralov zemljišča, t. j. njiv, travnikov in gozda,
proda se takoj iz proste roke pod jako ugodnimi pogoji.

Več se poizvé pri lastniku

Jož. Trleb-u, v Črmošnjicah št. 8 pri Stopičah.

HAMBURG - AMERIKA

Iz Ljubljane v

NOVI YORK samo
6 dni z dobro, prosto hrano.

Odhaja se iz LJUBLJANE vsak ponedeljek,
torek in četrtek v tednu.

Izvrstna, sigurna vožnja z brzoparniki.

(233-24-13)

Pojasnita po večkrat brezplačno.

FR. SEVNIČ, Ljubljana
31 Dunajska cesta 31 — zraven šränge.

Zastopnik:

Zdravje je največje bogastvo! — Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

(269-20-9)

Te glasovite in nedosegljive KAPLJICE sv. MARKA se uporabljajo za zunanjo in notranjo vprabo. Osobito odstranjujejo trganje in koljenje po kosteh, nogah in rokah, ter izlečijo vsaki glavobol. One delujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodcu, ublažujejo katar, urejajo izmečke, odpravijo nadulo, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženejo velike in male gliste, ter vse bolezni, izvirajoče od glist. Delujejo izborna proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse bolezni, izvirajoče od mrzlice. Te

kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in madroni, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmetški hiši. Dobiva se samo: „MESTNA LEKARNA, ZAGREB.“ Raditega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošlje. Cena je naslednja in sicer franko postavljeno na vsako pošto:

1 ducat (12 stekl.) 4 K — v	3 ducati (36 stekl.) 11 K — v
2 ducata (24 stekl.) 8 K — v	4 ducati (48 stekl.) 14 K 60 v
5 ducatov (60 stekl.) 17 K — v	

Na razpolago imam na tisoče priznanih pisem, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja prostora navesti. Zato navajam samo imena nekat. rih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim uspehom, ter popolnoma ozdravili: Ivan Baretinčič, učitelj; Stjepan Barič, župnik; Ilja Mamič, opankar; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Srjepan Seljanč, seljak; Sofija Vukelič, šivija itd. itd.

MESTNA LEKARNA, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka. Ustanovljeno l. 1360.

Ponos vsake gospodinje je dobra kava.

**Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava**

se ne bi smela pogrešati več v nobenem gospodinjstvu, kadar se napravlja vsakdanja kavina pijača.

o o o

Zahtevajte le izvirne zavoje z imenom „Kathreiner“ in ne kupujte nikoli, kar se odtehuje odprto.

Slovenisch 7a 1905

Hiši št. 9 in 10 v Kandiji

(67-0-1) ste iz proste roke na prodaj.

Več se poizve pri lastnici

Zofiji Kastelic.

Prostorna hiša

z vrtom v Rudolfovem št. 60 je radi smrti posestnice iz proste roke na prodaj. (51-0-3)

Bratje Johann in Florian Vonmetz

(224-12-10)

zaloga vina in žganja na debelo v Waidbruck-u (Spodnje nemško Tirolsko)

priporočajo svoja vsakovrstna zjamčeno naturalna vina po zelo nizkih cenah.

Krčmarsko vino belo in rudeče hektoliter 15 gld.; krčmarsko vino boljše vrste hl 16 gld.; fino vino, belo in rudeče hl 19 gld.; posebno fino vino (Hügelwein) hl 22 gld.; Kaltererseewein hl 24 gld.; Terlaner, belo vino hl 26 gld. — Nadalje: namizno vino (navadno) od 12 do 14 gld. hl. Žganje druge vrste hl. 43 gld., žganje prve vrste 46 gld. hl, in pristno naturalno žganje 50 gld. hl.

Finejša vina v steklenicah, kakor: St. Magdalener, Leitacher, Kalterersee, Tiroler-Blume, Terlaner itd.

Voznina stane od hektl. okoli 2 gld. 50 kr. na kolodvor Novo mesto.

Tisti konjski semenj v St. Jerneju,

ki je bil pred nekaj leti v pondeljek po sv. Jožefu, sedaj ne obstoji več, ampak se vrši

na dan 12. aprila vsacega leta

ne samo za konje, ampak tudi za drugo živino, svinje, blago itd.

Županstvo Št. Jernej,

dne 11. marca 1905.

(64)

LEPO STANOVANJE

obstoječe iz 2 sob, kuhinje in kleti —

se takoj odda. — Več pri gosp. GUSTAV MURN-u, svečarju v Rudolfovem.

(41-0-3)

Vidmanič kaže seljanom moč „Pakraških kapljic in Slavonske biljevine.“

Pozor! Bolnemu zdravje!

Pozor! Slabemu moč!

Pakraške kapljice in Slavonska biljevina sta danes dva najbolj priljubljena ljudska leka, ker delujejo gotovo z najboljšim uspehom, ter si tako pridobivajo sloves po vseh delih sveta. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Pakraške kapljice: delujejo proti vsem boleznim želodca in črev, odstranjujejo krče, bolečine v želodcu, preganjajo vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, odganjajo male in velike gliste, odpravljajo mrzlico in vse od te izhajajoče bolezni. Lečijo dalje vse bolezni na jetrih in slezah. Najboljše sredstvo proti bolezni maternice in madrona, vsled česar ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naroči naj jih vsakdo pod naslovom: Peter Jurišić, lekarnar. Pakrac 205, Slavonija. Denar naj se pošlje naprej ali s povzetjem. Cena je sledeča in sicer franko na vsako pošto:

12 stekl. (1 tucat) 5.— K, 24 stekl. (2 tucata) 8.60 K, 36 stekl. (3 tucati) 12.40 K, 48 stekl. (4 tucati) 16.— K, 60 stekl. (5 tucetov) 18.— K

Slavonska biljevina: se rabi v upravljanju in najboljše uspehom proti zastarelemu kašlju, bolezni v prsih, prehlajenju, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, zbadanju, kataru, odstranjuje goste slinice in deluje izvrstno pri vseh tudi najstarejših boleznih v prsih in na pljučih.

Cena je naslednja franko na vsako pošto:

2 izvojni stekl. 3.40 K, 4 izvozne stekl. 5.80 K, 6 izvoznih stekl. 8.20 K.

Manj kot dve steklenici se ne pošilja. Denar naj se pošlje naprej ali se pa povzame. Prosim, da se naročuje samo in izrecno la pri meni pod naslovom:

Peter Jurišić, lekarnar, Pakrac br. 105, Slavonija.

(281-20-8)

Pas sv. Jožefa

in sedem nedelj svetemu Jožefu posvečenih. — Lično v usnje vezana knjižica 1 K 40 v, po pošti 20 vin. več.

Karmelska bratovščina sv. škapulirja.

Brošurica po 14 vin. — V založništvu J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Lep kip vstalega Izveličarja

ki se nosi pri velikonočni procesiji

 je dobiti prav po ceni.

Kje, pove upravništvo „Dol. Novic“ (72-0-1)

Bolj priletnega

volarja in kravarjevega pomočnika

se išče za gospodarstvo deželne kmetijske šole na Grmu.

Nastop službe takoj. Plača 16 kron na mesec.

Imam v kleti (263-12-10)

več 100 hktl. pristnega belega in črnega vina

nekaj fine rakijske, tropinovca in brinovca. Vse solidno postavljeno tudi v moji posodi na tukajšnji državni kolo-dvor po primerno nizki ceni.

Ivan Pujman,
posestnik in trgovec — Vodnjan-Dignano Istra.

SOBA za enega ali dva gospoda (61) se takoj odda v Kandiji pri mostu v hiši št. 34.

Ti ne najdeš nikoli v dosego nežnega, čistega lica in odstranitev pég, boljsega in vspesneje delujočega zdravilnega mila kot je znano

Bergmann-ovo lilijino milo
(znamka: 2 rudarja)

tvrdke Bergmann & Co., Tečen ob Elbi.

Dobi se komad po 80 h pri: lekarnarju S. pl. Sladovič in v trgovini Alfons Oblak v Novem mestu.

Lepo prostorno STANOVANJE

je za oddati s 1. majem 1905. Obstoji iz 3 ali 4 sob, kuhinje, kleti, drvarnice in sploh z vsemi zraven spadajočimi potrebščinami. Več pove upravništvo „Dol. Novic“.

HIŠA

na

BRODU

pri RUDOLFOVEM št. 4

 se iz proste roke prodaja.

Tam je tudi kréma, žganjetoč in prodaja tobaka. K hiši spada 70 arov zemljišča. — Natačno se izve pri lastniku tam.

(40-3-3)

Lepo stanovanje

obstoječe iz 3 velikih sob kuhinje, shrambe in kleti, je takoj za oddati pri JANEZ-U KOŠAK, gostilničarju v Novem mestu.

(33-3-3)

Ženske lase

 zmešane in rezane kupujem na malo in veliko. Vsaki nabiralec las, naj se prepriča, da plačujem od zdaj najvišjo ceno. — Izdelujem vsa vlasolarska dela, vlasulje (baroke), lasne verižice, kite in umetne slike iz las po najnovšem izdelku. — V zalogi imam najfinejša mila, dišave za obleko, glavnike za dame itd.

Spoštovanjem se priporočujem

(276-24-8)

Ivan Svetec, brivec in vlasoljar
Glavni trg (nasproti mestne hiše).

Zahtevajte pri nakupu

(125-24-22)

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Ono je

 zajamčeno čisto

in brez vsake škodljive primesi.

 Pere izvrstno.

Varstvena znamka.

Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

GEORG SCHICHT, Aussig. — Največja tovarna te vrste

Dobiva se povsod!

na evropskem ozemlju.

Dobiva se povsod!